

Šilutės rajono savivaldybės
Administracijos direktoriui
S. Šepučiui

2017-11-13

DĖL ŠILUTĖS VIEŠŪJŲ ERDVIŲ PROJEKTINIŲ PASIŪLYMŲ

Susipažinusi su visuomenei svarstyti pateiktais Šilutės miesto viešųjų erdvių - Savivaldybės aikštės, Šeimos skvero, Zudermano skvero ir Tilžės g. Parko sutvarkymo projektais, kaip Lietuvos kraštovaizdžio sąjungos ekspertė, norėčiau išsakyti nuomonę dėl šių projektų, atkreipdama dėmesį į kai kuriuos svarbius viešųjų erdvių projektavimo aspektus.

1. **Želdynų ir viešųjų erdvių sistemos.** Savivaldybės pasirinktas kelias vienu metu analizuoti keletą viešųjų miesto erdvių būtų pagirtinas, jeigu tai būtų atliekama pasitelkiant viešųjų erdvių sistemos analizės metodus, nustatant atskirų objektų tipus, naudojimo prioritetus, jų tarpusavio erdvinius ir funkcinis ryšius, bei santykį su urbanistiniu kontekstu, želdynų sistema. Deje, pateiktuose projektiniuose pasiūlymuose viešųjų erdvių sisteminiai tarpusavio ryšiai nenagrinėjami, atskirų objektų sprendiniai yra gana fragmentiški.

2. **Visuomenės dalyvavimas.** Įsigilinus į visus keturis projektus, mane nustebino, kad tokioms skirtingoms savo funkcija, kultūrinėmis, estetinėmis, bei gamtinėmis savybėmis viešosioms erdvėms, yra taikomas absoliučiai vienodas problemos formulavimas. Projektuose vienodai kartojama, kad tiek **Tilžės g. Parkas**, tiek **Zudermano skveras**, tiek **Šeimos skveras**, tiek **Savivaldybės aikštė** „nėra patrauklūs Šilutės gyventojams ir miesto svečiams, netenkina bendruomenės poreikių, esama infrastruktūra nepritaikyta bendruomenės veiklai ir viešųjų paslaugų teikimui bei rekreacijai“. Skaitant šias besikartojančias aiškinamųjų raštų pastraipas kyla mintis, kad tokia užtikrinta nuomonė dėl nagrinėjamų teritorijų nepatrauklumo gyventojams ir bendruomenės poreikių netenkinimo, turėtų būti pagrįsta išsamia gyventojų ir miesto svečių nuomonės analize. Tačiau projektiniuose pasiūlymuose nepateikiamos nei gyventojų apklausų, nei susitikimų su bendruomenių atstovais duomenų analizės. Tai verčia manyti, kad visuomenės įtraukimo į viešųjų erdvių sutvarkymo programos sudarymą etapas buvo apeitas.

3. **Esamos situacijos vertinimas.** Atkreipiu dėmesį į tai, kad kai kurie aiškinamojo rašto teiginiai ar vertinimai keistai nedera su esama situacija arba projektiniais pasiūlymais. Pavyzdžiui, Savivaldybės aikštės projekto aiškinamajame rašte prie fotofiksacijos yra teigiama, kad „Aikštė yra šalta nenatūrali, atribota nuo miesto, uždara“. Tuo pat kyla klausimas, ar teiginys „uždara“ ir „atribota“ yra pagrįstas, kai iš tiesų, aikštė priešais Šilutės rajono savivaldybę, visa savo ilgą kraštine priglunda prie Lietuvininkų gatvės? Aikštę formuojančios atraminės sienutės, bei terasos, kaip jas dabar bevertintume, yra suprojektuotos kartu su savivaldybės pastatu ir sukuria savo laikmečio aplinką, ir dėl jų pertvarkymo reikėtų spręsti neatsietai nuo pastato. Be abejo, apirusius sienučių elementus reikėtų remontuoti. Kitas teiginys, kad „Aikštė yra šalta

nenatūrali“ kelia dvejopą klausimą. Ar aikštėje yra šalta, nes pučia skersvėjai, nepatenka saulės spinduliai, ar išreikiama jausminių pojūčių būseną, kuri atitinka sąvokas nejauki, nemaloni? Teiginys, kad aikštė yra „**nenatūrali**“, kelia klausimą, kaip gali atrodyti „natūrali“ aikštė, ypač kai ji yra išgrįsta? Ir ką tokio „**natūralaus**“ projektas pasiūlo, panaikindamas ir taip nedidelius želdinių lopinėlius. Teiginys, kad „Suformuotas terasinis želdinimas **moraliskai pasenęs**“ skamba gana kurioziškai, nes tuoj pat kyla klausimas apie kokią ir kieno „**morale**“ kalbame? Gal būt reikėtų analizuoti želdinių priežiūros problemas, apželdinimo ekologinius, estetinius sprendinius.

4. **Idėja ir sprendiniai.** Nagrinėjamos teritorijos yra labai skirtingos ir turinčios specifinę aplinką ir būdingus ženklus, kuriuos projekto idėja turėtų akumuliuoti, o ne tik siūlyti visiškai naujus, aplinką drastiškai keičiančius, sprendinius, kaip tai ypač pastebima „Šeimos skvero“ ir „Savivaldybės aikštės“ pertvarkymų pasiūlymuose. Visuose pateiktuose projektuose pastebime neadekvatų mėgavimąsi gana prabangiomis grindinio medžiagomis vis pabrėžiant aplinkos „puošnumo“ poreikį. Kyla klausimas, ar tikrai Šilutės miesto puošnumui ir identiteto išryškimui tetrūkta balto klinkerio grindinio (kuris, beje, yra vienas brangiausių) ir 3D vaizdų jame? Nors pagrindinei koncepcijai apibrėžti, visuose pateiktuose projektuose vartojama sąvoka „**natūralumas**“, tačiau nei teritorijų vertinime, nei projektiniuose pasiūlymuose želdiniams beveik neskiriama jokio dėmesio ir apsiribojama mažiausiai keistoku sakiniu iš teisės aktų citavimu „Visi želdiniai, augantys ne miško teritorijoje yra saugotini“, kuris apie projekte numatomą apželdinimo koncepciją nepasako ničnieko. Atkreipiame dėmesį, kad visos nagrinėjamos viešosios erdvės yra atskirieji arba priklausomieji želdynai, kurių projektavimas turi būti kompleksinis ir vykdomas vadovaujantis Želdynų įstatymu ir jį įgyvendinamaisiais teisės aktais.

5. **Programos sudarymas ir konkursai.** Pateikti projektai liudija, kad, vadovaudamiesi užduotimi, autoriai juos parengė pagal savo galimybes. Tačiau, akivaizdu, kad Šilutės miestas nusipelno brandesnių viešųjų erdvių sutvarkymo projektų, kurie būtų pagrįsti išsamia gamtine, kultūrine, estetinė analize, taip pat pasinaudojant iki šiol parengtais tyrimais bei apsvairstant galimybę įgyvendinti arba atnaujinti anksčiau rengtus projektus. Sudarant viešųjų erdvių sutvarkymo programas naudinga turėti reprezentatyvią gyventojų nuomonę, kuri yra išgryninama glaudaus ir savalaikiško bendruomenės ir ekspertų bendradarbiavimo metu. Lietuvoje jau yra nemažai tokios praktikos pavyzdžių, tai – kūrybinės dirbtuvės Gargžduose, Anykščiuose, Biržuose, Panevėžyje, Klaipėdoje ir kt. Tokių kūrybinių dirbtuvių rezultatai paprastai išryškina ir padeda suformuluoti sisteminius programinius reikalavimus viešųjų erdvių tvarkymui, kurie tampa pagrindu architektūriniam idėjos konkursui. Toks idėjų paieškos kelias yra visame pasaulyje pripažintas demokratiškiausiu ir teisingiausiu būdu geriausiam ir įdomiausiam sprendimui rasti. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas sudaro prielaidas organizuoti kokybiniais kriterijais pagrįstus viešųjų erdvių sutvarkymo idėjos konkursus.

Pagarbiai,

Lietuvos kraštovaizdžio architektų
sajungos ekspertė

Vaiva Deveikienė